

VÍCTOR FARÍAS ZURITA*

*L'ECONOMIA TÈXTIL A LES VILES DE LA
CATALUNYA VELLA VERS EL 1300*

L'any 1292, el paraire Berenguer, de la vila de Torroella de Montgrí, va acudir a Guerau, tintorer, de la vila de Puigcerdà, per a concloure devant el notari públic de Torroella un contracte de societat en virtut del qual volia fer-se ensenyar l'art de tenyir draps de llana i lli. En virtut d'aquest contracte Berenguer es compromet a posar cent sous de Barcelona per a finançar les despeses necessàries per a portar a terme el tint dels draps. Dels beneficis resultants de la societat, correspondria la meitat a cadascú. A més, Berenguer es compromet pagar a Guerau pel seu treball trenta sous. El contracte presentat s'ha transmès per una nota continguda en el primer registre conservat per a la notaria pública de Torroella de Montgrí i que està datada el 31 d'agost de 1292:¹

Ego magister Geraldus, tinyedor, de Podio Cerdan, promito et convenio tibi Berengario, perayra, de Turricella de Montegrino, docere te bene et fideliter ab hac die qua ista carta facta est usque ad sanctum festum Pasche proxime nunc venturum misterium de tinyer pannos lane et lini, scilicet, pannos lane ad colorem vermilium et morada, scarlatat, grocs et nigri et violat et viridum seu \lividum!² et pannum lini ad colorem vermilium et grog. Et hoc promito docere bene et fideliter et iuro et cetera. \Ac etiam promito tibi quod \[....\]uscumque [.....] tempus!³ citatus seu monitus fuero per te, veniam apud Turricellam⁴ in sequenti die cum a te monitus fuerol. Et accipio te in hominem iunctis manibus cum hosculamine oris. Et recognosco et cetera. Et ego dictus Berengarius, perayra, convenio et promito tibi

* Universitat Pompeu Fabra

1. Arxiu Històric de Girona, Notarials, Torroella de Montgrí, Reg. 1, fols. 44-44v.

2 Interlineat sobre una paraula ratllada.

3 Interlineat sobre una paraula ratllada.

4 Segueix *incontinenti sine alio difugio* ratllat.

dicto Geraldo mitere et ponere propter servitium C solidos Barchinone ad opus tintarum \et in aliquis rebus pertinentibus ad tinerl. Et de lucro quod Deus⁵ dederit⁶ in dictis denariis habeas tu dictus Geraldus medietatem et ego aliam medietatem. Et ad opus supradictum, \scilicet, ad sanctum festum Pasche\ computare tecum bene et fideliter et ego dictus Berengarius recuperem dictos C solidos et de lucro quos dicti denarii fecerint habeas tu medietatem et ego aliam ut dictum est. Item ego Berengarius promito dare \tibi predicto Geraldol de meo proprio propter logerium et propter laborem XXX solidos et solvere tibi, scilicet, medietatem in festo Omnium Sanctorum proxime nunc venturum et aliam medietatem⁷ ad tempus supradictum computandi. Et hoc iuro et cetera. Et facio tibi homagium et cetera. Actum II kalendas septembris. Testes Petrus Sicarts et Bernardus de Palacals.⁸

El fet que un pareire de Torroella de Montgrí, al Baix Empordà, hagi acudit a un tintorer de la vila de Puigcerdà, a la Cerdanya, per fer-se ensenyar l'art de tenir draps de llana i lli (*misterium de tiner pannos lane et lini*) evidència dues coses: En primer lloc, el desenvolupament vers el 1300 d'una economia tèxtil local a les viles catalanes, o sigui, en les petites i mitjanes ciutats que s'havien configurat a la Catalunya Vella a partir del segle XI.⁹ La bona marxa d'aquesta economia tèxtil era assegurada per homes i dones dedicats a les diferents etapes de la producció i circulació del drap: texidors, tintorers, pareires, drapers, entre altres. La importància d'aquesta economia local variava de vila a vila, però la seva existència pot demostrar-se per a quasi bé totes les viles per a les que s'ha conservat un mínim de fonts. A tot arreu aquesta economia tèxtil va treballar en bona part per una clientela que residia a l'àmbit rural.

La nota transcrita permet mostrar, en segon lloc, que aquesta economia tèxtil i aquest comerç local dels draps va articular l'economia d'una vila amb la d'altra. Aquesta integració urbana supralocal era una realitat a la Catalunya vella vers l'any 1300. Els registres notariais de viles com Torroella de Montgrí, Terrassa, Peralada, Sant Cugat del Vallès, Castelló d'Empúries i Amer permeten constatar que hi havia a totes un estrat d'homes i dones que treballaven en el sector tèxtil i que a totes les viles hi havia un nombre mínim de especialistes (mercaders, drapers, pareires) que mantenien relacions d'indole econòmica amb especialistes d'altres centres urbans. El mercat setmanal i la fira anual d'una vila estaven sempre inte-

5 Segueix *ibi* ratllat.

6 Segueix *habeatis* ratllat.

7 Segueixen dues lletres ratllades.

8 El notari anota al marge superior del foli 44v: *Solvit quisque IIII denarios*.

9 V. FARIAS ZURITA, "Las vilas de la región catalana en los siglos XI-XIV. Propuestas para el estudio del hecho urbano medieval", *Les sociétés méridionales à l'âge féodal (Espagne, Italie et sud de la France Xe-XIIIe s.)*. *Hommage à Pierre Bonnassie*, H. DÉBAX (ed.), Toulouse 1999, pàgs. 185-190.

grats en una xarxa econòmica més ampla que els vinculava als circuits comercials orientats vers els mercats d'altres viles i vers els mercats de les grans ciutats com Girona i Barcelona. Però, aquestes relacions no eren sempre estrictament comercials. Les mateixes, com ho demostra la nostra nota, podien també fer-se servir per transmetre uns coneixements tècnics considerats necessaris per mantenir la bona marxa de l'economia tèxtil.